

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцка.

№ 5.

ПУТНИКЪ.

(Споменъ изъ путовања по Италији.)

Самоћа е ономъ мила,
Кои само одну любви,
Усамљивъ е свакиј путникъ,
Кои по туѣмъ свѣту блуди.

Пред-а-многъ е лепа башта,
Свакојка цвѣћа пува;
Ал' најлешегъ цвѣта нема,
Што е свему цвѣћу круна.

Поморанце око мене
Савиљу витке гране,
Те путнике утруѣне
Одъ сунчане жеге бране.

Свудъ се шећу очи мое,
Немирно се люля море,
По смоквама птице пов,
Удалѣне плаве с' горе.

Све то овдѣ гледамъ радо,
Ал' радости неосѣћамъ,
При погледу свакомъ е се
Едногъ лѣшегъ створа сѣћамъ.

О авѣле могъ живота,
Предъ очима што ми трептишь,
Немогу те видѣ наћи,
А свудъ за многъ у свѣтъ летишь.

Осимъ тебе више нема
На овоме свѣту цвѣћа;
Ты си свака моя пѣсма,
Ты си зора могъ пролѣћа.

Твоє име, лепо име,
Несмѣ моя пѣсна знати;
У срцу љу нѣга крити,
А Лауромъ тебе звати.

Два пѣсника то су име
Међу звѣзде уздизали,
За именовъ тимъ бадава
До гроба су уздизали.

Та ће судба и мен' наћи,
То ће мени бити исто;

На самъ зато и то име
За утѣху мени избр'о.
Пѣсницима награда е,
Да уздишу, докъ су живи;
Па кадъ умру, свѣтъ безчувствень
Сузама се њанимъ диви.

Кое с' вѣре и парода,
Небу никомъ е казати,
У комъ краю свѣта сѣдишь,
Одъ свакогъ љу затаяти.

(Марта 1851. у Наполю).

ПУТОВАЊЕ 1591. ГОДИНЕ.

(продужено.)

После двѣ недѣлѣ одпутуе г. Печъ изъ Цариграда у Бечъ, онъ е едва чекао да остави турско царство, ербо е предвидио револуцију, која текъ што не букнула, и која обично доноси крваве и грозне послѣдице. Посланикъ нашъ г. Крегвићъ држао е отворену софру за християне и Турке, кои су могли долазити и ести. Одъ овы наши гостию научили смо мы многе обичае њиове. За сигурностъ нашега конака, опредѣлио е султанъ еднога љаю кои е непрестано при нама био, и коме е посланикъ плату одредіо. Ња е имао свое гавазе. Кадъ смо будгодъ излазили у варошь, пратили су насъ по 4 яничара ради наше сигурности. Њима е посланикъ начиніо нове альяне. Султанъ заповѣди, те намъ се свакиј данъ доносило: една четвртина вола, два овна, 6 кокошию, една ока пиринча, потомъ меда, шећера, соли, вина, и рана за конѣ. — Мы нисмо никаква посла имали, и упражнявали смо се у гаѣаню изъ стрѣла, и у турскомъ езику. Ишли смо да гледамо цркву Софию; — ту се јошъ може примѣтити една икона молована на зиду, која представя свету троицу; то су Турци оставили за споменъ, али опетъ нису се могли уздржати, да светцима очи неизбоду; една стрѣла стои убодена на одной икони, коју е султанъ Селимъ гаѣао. — На другой страни цркве стое гробнице султана и њиовы жена, и сви су сандуци самомъ скупоцѣно извезеномъ кадифомъ покривени, поредъ кой свеће и кандила горе. На сандуку султана Солеймана, за знакъ и споменъ њиовы юначки дѣла, стои една богато окићена сабля и стрѣла. Овдѣ готово непрестано дервиши клањяю и моле се богу. Све е то чисто и уредно было.

Гледали смо чешће, како се Турци играју цилита. То намъ е чудо было видети, како се они у највећемъ трку сагну и довате свой цилитъ са землѣ. При той прилики може човекъ најлепше и најбољъ конѣ видети, а тако исто и одѣло Турака. Ту човекъ да стане, па да се диви и чуди турскомъ господству и богатству; али зато христјани иду боси и изцепани.

За време нашегъ бављња догоди се еданъ жалостанъ догађај. На другој страни Цариграда, у Галати еданъ младый Гркъ, снѣ некогъ богатогъ трговца, волио е едну лепу дѣвојку, коя е такођеръ была Гркиња и кћи имућногъ трговца; она е имала око 16 година, и была е неописане лепоте. Нѣи двоє были су већъ одъ стране родителя свой еднo другомъ наречены, и шта више већъ е данъ нѣовогъ вѣнчаня было уговоренъ. — Наеданпутъ дође еданъ богатый Турчинъ у кућу дѣвојчкогъ отца, и каже, да му е видіо кѣрѣ, и да е жели узети за жену. Отаць се уплаши, и одговори, што е учтивіе могао, да е дѣвојка већъ испрошена, и да ће се до кои данъ вѣнчати. Турчинъ, кадъ види, да съ лепимъ начиномъ нема се ничему надати; а онъ оде, те подкупи кадіе и паше, и после два три дана дође заповѣсть, те тога Грка затворе а дѣвојку одведу у харемъ међу жене оногъ Турчина. Она е хтѣла сама себе уморити, нити е што ела ни пила; но кадъ іой кажу, да ће іой текъ онда отца изъ аѣса пустити, ако се потурчи и пође за Турчина, она се ублажи. Она замоли Турчина, да іой неизлази предъ очи, докле она ненаучи све турске молитве, коє почне одма одъ други нѣговы жена учити. Турчинъ пристане на све, што е она тражила. Оца іой скоро потомъ пуште. Нѣлъ заручникъ, онай младый Гркъ, нигдѣ ніе мира имао, докле са скупимъ поклонима и подкупљиванѣмъ ніе успѣо, да се съ бывшомъ заручницомъ своіомъ у башти нѣной састане. Пошто су се обадвоє противу свое судбине изплакали, почну се договарати, како ће утећи; и тако су се више пута састаяли и спремали, да свое планове изврше. При послѣднѣмъ састанку онъ іой яви, да е све приправно, а кадъ буде поноћи, да ће онъ са своимъ люда доћи, да е избави, и да утеку на едну талианску лађу, коя ће одма исте ноћи кренути се; но у истый ма отворе се врата одъ баште, и онай Турчинъ, кои га е непрестано вребао, уђе као бѣоумчанъ са іошъ тројцомъ, и увате тога младогъ Грка, кои буде одма у гвожђе метуть и затворенъ. Дѣвојка врисне, али непадне у несвѣсть, него каже Турчину, да га нигда неће волити, и да ѣему обадва ова ископати. — Та стваръ дође на турскій судъ, и муфтіе осуде и Грка и лепу Гркињу на смртъ.

(продужиће се).

Б Е Д У И Н Ъ.

Караванъ аѣя крене се изъ Діарбека. Напредъ яхаше Османъ просицлюћи народу новце; — имами су благосилили одлазеће путнике: жители су имъ посипали путь цвѣћемъ.

Шестый путь одправяше се садъ Османъ съ караваномъ у Меку, зато быяше и онъ заповѣдникъ надъ сейменима, кои су караванъ спроводили. Свакій е то твердо вѣровао, да ће му путованѣ срећно быти; ербо се нигда ніе догађала Осману у путу каква несрећа, буре

нигда нису засипале нѣедногъ одъ нѣговы сапутника у арапскимъ пѣсковитимъ пустыняма: Арапи нигдѣ на нѣга нападали нису. Та благоуспѣшность у предузећима нѣговима почитовала се за плодъ Османове побожности, издашности и храбрости.

После неколико недѣля по одласку изъ Діарбека приближи се караванъ къ Евфрату, славной у древности рѣци, коя е савременица свѣта. Поюћи стихове изъ алкорана пређу преко нѣ богомольци и ступе на пѣщане пустыни арапске. Овдѣ пристане узъ караванъ еданъ Бедуинъ, на лепомъ враномъ коню; онъ е такође ицао на поклонѣнѣ светимъ мѣстима колѣвки и гробу Муамеда.

Османъ се упусти съ нѣимъ у разговоръ, кои дираше у преимущество еднoгъ одъ нѣовы народа. Бедуинъ одговори кратко но разумно; онъ хваляше оно, што е достойно похвале у нѣговомъ народу, а хуляше оно, што му се чинило, да е неваляло. Они се непримѣтно удале одъ каравана: Османъ ватрено почне хвалити Турке.

„Турци“ — говораше онъ Бедуину: — „одавна се славе по цѣломъ истоку своіомъ храбросту, добродушіемъ и милосрдіемъ; іошъ одавна су намъ редка ова качества придобила уваженѣ цѣлога свѣта: свуда, кадъ оће да представе непобѣдимостъ војника, люди кажу: Онъ е храбаръ као Турчинъ! Трговци хотећи чѣгодъ безкористолубіе показати, понайвише кажу: башъ е справедливъ као Турчинъ. — Чимъ се напротивъ одликує твой бѣдный народъ, кои скита по пещарамъ пуште Арапске? Какавъ се гласъ проноси о вама? — Такавъ, да вы немате ни чести ни савѣсти; вы сте едне вѣре съ нама, но султанъ вамъ плаћа сваке године знатну суму, да бы само сачувао одъ ваши лопова главный караванъ аѣя. Грабежъ васъ е учиніо презренимъ скитницама у очима свакогъ истинногъ мусулмана. — Признай, друже, да я истину говоримъ; признай, да твой народъ ніе ништа друго, него чета крадљиваца и пуштая...“

„Мы ѣемо после свршити нашъ разговоръ“ — реке Бедуинъ, показуюћи рукою на спотакнувшу се камилу и притиснувшу собомъ онога, што е воѣаше: „после: найпре да помогнемо овомъ несрећномъ.“

„Иди, па му помажи ты“ — одговори Османъ: — „я нећу никакву услугу да укажемъ томе бездѣлнику; онъ е прекушіо одъ мене пре четири године ту исту камилу, и садъ ми е врло мило, што му она иста камилла оће да дође главе. Кадъ бы онай угурсузь издисао, а една бы моя рѣчь могла повратити му животъ, я бы — опрости ми боже грѣхе, я бы зашіо себи уста, да како спасаваюћа рѣчь сама неизлети.“ Међутимъ Бедуинъ помогне человеку, те се избави изподъ камиле, па се врати свое сапутнику, кои се мало быяше удаліо. Наеданпутъ страшный тигаръ скочи изъ шумара, поредъ кога яхаше непредосторожный Османъ. Овай се збуни и падне на землю безъ чувства.

Бедуинъ итро полети не одъ нѣга но управо къ нѣму; счена пистоль и онай истый минутъ, кадъ крвожедный звѣрь отвори уста на свой ловъ, скреше у нѣга (звѣра); и мртавь тигаръ простре се поредъ Османа.

(продужиће се.)

СТАРА ГОДИНА.

(31. Децембра 1854.)

Патрола. (види нешто у мраку и виче) Ко иде?*Гласъ изъ мрака.* Наши смо. я самъ.*Патрола.* А ко си ты? камо ти феѳѳръ у ово доба?*Гласъ.* Я самъ стара 1854. година.*Патрола.* Ха, ты ли си, што си толика зла починила, и толике люде побила, а те морамъ терати у полицію, па како ти тамо пресуде.*Стара година.* Я нисамъ никомъ ништа скривила и небоимъ се никакве власти. У младости мојој самъ те звала, да идешъ самномъ, ты ниси хтѳо, бою си се мене, и ниси имао повѳрена къ мени, па ме сада на судъ зовешъ; я самъ готова, хайдемо.*Патрола.* Ево, господине, довео самъ ову скитницу, која е за 365 дана у цѳломъ свѳту была, и садъ е хтѳла безъ пасоша да измакне.*Полицай.* Хи! каква е стара и изцѳпана негрѳница! Ко си ты баба?*Стара година.* Я самъ стара 1854. година.*Полицай.* Па куда тако тумарашъ по мраку као луда, куда идешъ?*Стара година.* Путуемъ у вѳчностъ, гдѳ ме јошъ 7361 сестра чека.*Полицай.* А имашъ ли дѳце?*Стара година.* Имамъ 12 синова, коѳ вы мѳсецима зовете.*Полицай.* Жао ми е, бабо, аа я те несмѳмъ пусти-ти. Мы имамо заповѳсть, да такове скитнице затворимо. (патроли) Води е у апсѳ до сутра.*Стара година.* Нема одъ тога ништа, я у поноћи морамъ прагъ вѳчности прекорачити. Заръ вы Срби да ми станете сада на путь; вы, коѳ самъ я непрестано чувала? — Кадъ е по некимъ краевима гладъ бѳснила, я самъ ваше житнице пшеницомъ пунила. Ратъ, кои е толике хиляде другога народа поморіо, уклонила самъ я одъ ваше землѳ. Кадъ е буна и неслога у Шпаніи брата на брата съ оружѳмъ дизала, вы сте овдѳ пѳвајући и грлећи се мирно сѳдили. Кадъ самъ Пруску и Шлезску водомъ топила, онда е надъ вама ведро небо было. Кадъ е ко-лера свуда бѳснила, и кадъ су люди по свимъ краевима одъ нѳ дрктали и вароши пуге оставале, онда кодъ васъ ни грознице нѳ было. Кадъ е ватра толике хиляде дуѳана и куѳа у Енглеской, Пруской, Турской и другимъ краевима прогутала, онда су ваше куѳе безопасно стаяле. Кадъ су се толике новине у Грчкой и у другимъ краевима забраниле, онда самъ вамъ я дала Дневникъ и Шумадинку. Марвене болести затирале су имуѳне куѳе на нашимъ границама, а ваша е марва безъ бриге была. — И толика јоште добра, што самъ вамъ учинила, па ме сада пытате, камо ми феѳѳръ и пасошъ. — Радуете се новой младой години, а ништа незнате, шта вамъ она носи? Е ли то лепо? А?*Полицай.* (устане и скине капу) Опрости сладка тето, ты си могла искусити, да люди зачасъ заборава старе заслуге, а докъ су имъ предъ очима, дотле ѳ се

и сѳѳаю; люди су неправедни, я признаемъ; хвала ти на свему добру, што си намъ учинила. — Можешъ слободно ѳѳи; дай само пасошъ да визирамъ.

Стара година. Ево пасоша, подпиши га, онъ е свуда и у найманѳмъ селу и куѳи подписанъ. (Потомъ извади едну велику кнѳжурину, у којој бѳше много крвавы листова.)*Полицай.* (узме кнѳигу и чита) Година 1854., родомъ изъ будуѳности, стара 365 дана, карактера ратногъ, путуѳ преко садашности у вѳчностъ, особиты знакова има одвеѳъ много. — (Потомъ узме Полицай перо и напише.) „виѳенъ за прелазакъ преко садашности у вѳчностъ. 31. Децембра 5 минутѳ предъ поноћъ.“*Стара година.* Е, садъ сбогомъ; — нигда вамъ више доѳи неѳу. Желимъ вамъ, да нежалите замномъ, да се некаѳте, што самъ прошла. И ако самъ я штогодъ заборавила учинити вамъ, желимъ, да вамъ моя сестра — која текъ што нѳе врата отворила — учини, и испуни све ваше желѳ. Мене сте изгубили, мене нигда више имати неѳете (оде).*Практикантъ.* (изтрчи за ѳомъ изъ канцеларіѳ) Тето, тето, стани мало.*Стара година.* Шта е, говори брзо, немамъ кадъ да стоимъ, текъ што нѳе поноћи, я несмѳмъ нову годину на овомъ свѳту дочекати, одъ поноћи почиѳ ѳѳна влада; — говори.*Практикантъ.* Ты садъ сасвимъ пролазишъ и идешъ у прошлостъ и све са собомъ носишъ. Е ли?*Стара година.* Естѳ, я садъ све свршавамъ.*Практикантъ.* Я имамъ неколико контѳй, коѳ немогу да платимъ, зато молимъ те, сладка тето, узми и ове конте, те понеси у прошлостъ.*Стара година.* Немогу, кадъ нису плаѳене; — сбогомъ на вѳѳи (оде).*Практикантъ.* (лупи врата за ѳомъ) Иди безъ трага, чумо матора (12 сатѳй избѳе.)

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. Кудъ трчишъ тако?*Петакъ.* Башъ добро кадъ те наѳо. Молимъ те, кажи ми, гдѳ е овдѳ *судейскій сокакъ*?*Еракъ.* То незнамъ. Овдѳ се незове *ниеданъ сокакъ* тако.*Петакъ.* То неможе быти. Овдѳ мора да има *какавъ сокакъ*, кои се тако зове; ерѳ јуче самъ быо у полицѳй, и молю, да ми се еданъ дугъ наплати, па ми казаше, да тражимъ *судейскимъ* путемъ.*Еракъ.* Вѳре ти пробай ово вино, Ютросъ самъ га купио. Познаемъ, да е добро и врло яко; али чини ми се удара на нешто.*Петакъ.* (проба вино.) Право кажешъ, удара.*Еракъ.* И я видимъ да удара, али нашто удара?*Петакъ.* На плотъ.*Еракъ.* Кажи ми, ко е на овомъ свѳту добродѳтеланъ.*Петакъ.* Я мыслимъ свакој онаѳ человекъ, кои има д о б р о д ѳ т е .

ПОДГРЪВЦИ.

— Садашній султанъ тридесетъ првй в царь одъ племена Османова, а двадесетчетвртый одъ освоена Цариграда (1453. год.)

— Кадъ в папа Адрианъ VI. умрѣо, народъ се скупи предъ кућу нѣговогъ лѣкара, окити му врата цвѣтемъ и вѣнцами, и напише: „Освободителю свогъ отечества.“

— У Азиі има еданъ народъ, кодъ кога люди изъ суевѣрія намажу сво лице црномъ фарбомъ, кадъ куга или колера дође, а то зато чине, да ѿ те болести непознаду.

ШТА МИ ТИ Е ШТО ?

Сазда ме богъ одъ шта и Адама, свакогъ я нарани и напов; а кадъ умре, нити ми богъ прями душе ни земля тѣла.

Безъ ивера на води ћупрія.

Гвоздень сѣди у лугу, у гвоздену клобуку, сузе му каплю узъ слову кацу.

Два се брата преко плота за браде вуку.

Докъ се отаць роди, синъ по кући ходи.

Жуто маче предъ богомъ плаче.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— На путу у село Свинѣ окружіа пожаревачкогъ 17. пр. м. нађенъ в некій Адамъ Марковић мртавъ; онъ в убиѣнъ и глава му в сѣкиромъ одсѣчена; а 30. истогъ мѣсеца нађенъ в некій Яношъ Лазаревић изъ Старчева убиѣнъ, кои в двапутъ у главу ударенъ мртавъ остао; — убице ова два човека нису се јоштъ могли пронаћи.

— У окружію крагуевачкомъ обесио се некій Иванъ Нешић изъ Такова съ тога, што в пре тога у некој крађи увађенъ и суду преданъ био.

— Зацално в сѣно кмета раковачкогъ окр. бѣогр. и сво са 80 крестина сламе изгори, штета износи на 80 дуката; причинитель ове ватре ніе се могао пронаћи.

— За прошлу 1854. године по закону поднето в княжескомъ рѣшенію свега 127 кривичны предмета, са 270 окривљѣны лица. И то за убиства и трованя 36, — за одбацанѣ и умртвленѣ дѣтета 4, — за убой и обраненѣ смртно 4, — за паленѣ 3, — за крађе, ятакванѣ и нападанѣ 203, — и за друга разна преступленя 20. — Између овы послѣдњи в су чиновна лица за иступљѣнѣ у својој дужности и дефектѣ. — Одъ своіо овы осуђени су были коначномъ пресудомъ на смртъ 89. — А на друге разне велике казни 181. — Но рѣшеніемъ княжескимъ помиловани су одъ смртне казни нѣи 74, — одъ други казни нѣи 13, коима в казнь умекшана, надъ 110 одобрена в пресуда. Између овы лица коѣ изъ недостатка доказательства ослобођено в, коѣ за време суђеня помрло в нѣи 21. — За невине проглашено, или као стране поданике нѣовой власти предано в такође нѣи 21. — Еданъ предметъ врађенъ в на ново суђенѣ, а 11 предмета са 30 обвинѣны лица прешло в у нову 1855. годину. — Кадъ се по овомъ предмету сравни година 1854. са 1853. види се, да се знаменито умаляваю кривични предмети а особито крађе у нашемъ отечеству. При свр-

шетку 1853. год. было в свега 154 кривична предмета са 341 кривцемъ; за саму крађу и ятакванѣ было в нѣи 279 дакле у 1854. 76 манѣ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Найновія пошта изъ Цариграда доноси вѣсти одъ 27. пр. м., Дервишъ-паша враћа се изъ подунавски княжества опетъ натрагъ у попеч. рата. — Омеръ-паша вратио се изъ Балаклаве у Варну. — Одъ Канробера стигла в заповѣсть, да се войска турска више ненавози изъ Варну за у Евпаторію до далѣ заповѣсти.

— Фреденбл. одъ 29. пр. м. изъ Крима доноси вѣсти, да се кодъ Севастополя до 28. пр. м. ништа знаменито догодило ніе; осимъ што Руси често изъ града на саюзнике нападаю, и 28. пр. м. прилично се протукли. Саюзници се надаю, да ће піемонтска войска састовѣа се изъ 15,000 м. до 6 недѣля овамо доћи. Два Француска и два енглеска виша офицера отишла су одавде управо у Піемонтъ, да се съ врховнимъ генераломъ піемонтскимъ Ламарморомъ договоре о снабдѣваню войске.

— Бечъ 7. Януара. Попечитель финансиє и трговине баронъ Баумгартнеръ збогъ слабогъ здравля дао в оставку; на нѣгово мѣсто долази баронъ Брукъ посланикъ у Цариграду.

— Фреденбл. изъ Варне одъ 26. пр. м. пише: Омеръ-паша, кои в съ адмираломъ Ахмедъ-пашомъ у Балаклаву отишао, да присуствує тамо вояномъ савѣту, вратио се у Варну натрагъ, и то за 28 сатій. Онъ ће овдѣ остати само два дана, па ће онда сасвимъ у Евпаторію отићи. Чимъ у Евпаторію приспѣ, одма ће операциє предузети; а то ће бити 6. Януара т. г.

— Триестъ 5. Януара. Овдѣ в дошао князь црногорскій са свитомъ, да се съ испрошеномъ невѣстомъ вѣлча; при вѣнчаню чинодѣйствоваће епископъ задарскій.

— Петербургъ 25. Дек. Данає в овдѣ као на данъ рођеня христова и за споменъ ослобођеня отечества у години 1812. велика парада држана у зимској палати. При овой паради сви су они присуствовали, кои су добыли какавъ орденъ или медалю у рату Францускомъ, персійскомъ, рускомъ и мацарскомъ. Прво одѣлѣнѣ войске сачинявале су роте одъ тѣлесно-гардейско-резервногъ полка преображенскій, сѣменовскій, исмаиловъ и егерскогъ полка; друго одѣлѣнѣ сачинявале су роте одъ московскогъ и финландскогъ резервногъ полка; осимъ тога было в и други изъ различиты полкова. Цѣломъ овомъ войскомъ командирао в престолонаслѣдникъ, а надъ инфантеріомъ генераль Кушенѣвъ. У 11 сатій дошао в самъ царъ, и пошто в прегледао войску, отишао в у велику црвву зимске палате. После божествене службе отиде царъ прађенъ одъ цѣлогъ свештенства, царске фамиліє и своіо великаша, у галерію живописа. Овдѣ в свештенство читало благодарителну молитву за избављѣнѣ отечества у год. 1812.; затимъ в царъ поредъ войске пролазіо, а за нѣимъ в ишао митрополитъ, кои в све редове войничке и баряке освеђеномъ водицомъ покропио. У 3 сата поподне свршила се ова парада.

Течай: сребра 127%; дуката 5 фор. 54½ кр.